

ضویه شکمی

ترجمه و تلخیص :

مریم بهار
کارشناس پرستاری - مریم
دانشکده پرستاری و مامایی رشت

تشخیص صدمات واردہ به طحال ، لوزالمعدہ ،
کبد و روده ها ممکن است به آسانی مقدور نباشد ، لذا
مروری بر این مقاله ، مهارت‌های شما را در این
تشخیص افزایش خواهد داد .

عامل جراحات نافذ : چاقو ، اسلحه و اجسام

نوك تیز می باشند .

جراحات غیر نافذ در هنگام ورزش ، سقوط ،
صدمه توسط اجسام گندی یا ماشین آلات سنگین و
صدمات ناشی از تصادفات وسیله نقلیه موتوری
بوجود می آید .

بنایه تخمین کارشناسی ، حداقل نیمی از جراحات
شکمی غیر نافذ ناشی از سوانح وسایل نقلیه
موتوری است .

تاریخچه : پرسیدن سوالات صحیح
هنگام ورود بیمار به بخش اورژانس ، بررسی

بیماری که دچار ضربه شکمی شده است ،
ممکن است در دقایق اولیه سالم به نظر برسد
ولی بعد ممکن است به سرعت حال او دگرگون
شود .

یک بررسی دقیق و کامل و آگاهی از عوارض
احتمالی ، به ما کمک خواهد کرد که فوراً مشکلات
را تشخیص داده و برای بیمار درمان مناسب را انجام
دهیم .

شما در بیماران دو نوع عمدہ جراحات مشاهده
خواهید کرد : نافذ (سوراخ کننده) و غیرنافذ

لباسی پوشیده است ، و آیا هیچ یک از لباسهای بیمار بیرون آورده شده یا نه ؟ او در چه فاصله ای از شخص حمله کننده قرار داشته ، لباس بیشتر و فاصله زیادتر از خطر زخم می کاهد .

- معاینه (نگاه کردن به نقاط صحیح)

- پس از بررسی باز بودن راه هوایی ، تنفس و گردش خون ، تمام بدن را از نقطه نظر وجود زخم های خطرناک بررسی کنید و پس از آن بررسی شکم را به ترتیب زیر انجام دهید :

مشاهده - سمع - دق و لمس . یکی از نکات مهم در این خصوص این است که سمع باید قبل از لمس شکم انجام شود زیرا ، لمس کردن می تواند صدای روده را تغییر دهد . در پی گیری ها نظیر آنچه که گفته شد را مورد بررسی قرار دهید .

مشاهده کردن

- لباسهای بیمار را از تن خارج کرده و ضربه را از ، علائم ناشی از کمریند ایمنی ، سائیدگی و زخم های ورودی و خروجی در پشت و جلوی بدن جستجو کنید . اگر تعداد زخم های ورودی (محل ورود شیئی مولد آسیب) از زخم های خروجی (محل خروج آلت مولد آسیب) بیشتر باشد ، امکان دارد هنوز یک یا چند گلوله در بدن باقی مانده باشد . به یاد داشته باشید ، اگر گلوله استخوانی را خرد نماید ، این حالت من تواند وضعیت را تغییر دهد و در نتیجه خرد های همان استخوان همانند گلوله های ثانویه عمل کنند .

- علامت کالن : [ارغوانی شدن پهلوها یا ناف] ، نشان دهنده انتشار خون به درون حفره

خود را با یک تاریخچه دقیق شروع می کنیم .

اگر بیمار در اثر سانحه اتومبیل مجروح شده است ، ابتدا باید مشخص شود که آیا مجروح ، راننده بوده است یا عابر پیاده ؟ و در پی آن باید امور زیر نیز مورد بررسی و کنکاش قرار گیرد :

وسیله نقلیه با چه سرعتی در حرکت بوده است ؟ آیا هنگام توقف ، اتومبیل واژگون شده بود یا خیر ؟ پاسخ دقیق این سوالات می تواند شما را در تعیین شدت احتمالی ضربه یاری دهد . شدت جراحات و صدمات بر عابر پیاده و مجروحی که از اتومبیل واژگون شده خارج می گردد ، بیشتر خواهد بود . آگاهی از مدت زمان وقوع حادثه و مدت زمان نجات مصدوم از وسیله نقلیه ، می تواند شما را در تخمین میزان خون از دست رفته کمک کند .

اگر صدمه ناشی از تیراندازی باشد ، سعی کنید مطمئن شوید که از چه نوع اسلحه ای استفاده شده است . اگر قطر گلوله کم باشد در صورتی که از استخوان خارج نگردد ، ممکن است در بدن کمانه (پیشروی) گردد و به مراتب از یک گلوله قطورتر که مستقیم عبور می کند ، آسیب بیشتری به بدن وارد آورد .

همچنین باید تعیین کنید که گلوله از چه جهتی وارد بدن شده است . گلوله ای که به سمت پائین سیر می کند ، (یعنی از زاویه بالا پرتاب شده است) حتی اگر وارد سینه یا گردن هم بشود ، قادر است به اعضاء شکمی آسیب برساند ..

اگر چاقو باعث جراحت شده باشد ، بررسی کنید که از چه نوع چاقویتی استفاده شده و بیمار چه نوع

که در حفره شکمی ، مایع آزاد وجود دارد .

- **لمس کردن حساسیت شکم** : هر یک از نواحی چهارگانه شکم را لمس نمائید ابتدا از لمس سطحی شروع کنید و سپس تا لمس عمقی پیش بروید . وضعیت (نحوه قرار گرفتن) شکل ، و اندازه هر عضو را کنترل کنید . [در حالت طبیعی طحال لمس نمی شود ، مگر آن که اندازه آن تا سه برابر حد طبیعی بزرگتر شود . اگر نتوانستید طحال را لمس کنید ، مراقب باشید که فشار بیشتری برای لمس آن وارد نکنید زیرا ممکن است طحال پاره شود .]

- حساسیت به لمس و سفتی ، التهاب صفاقی را نشان می دهد . توده های شکمی ممکن است نشانه ای از هماتوم کبد ، طحال یا چادرینه باشد .

- **تجمع هوا زیر پوست** (که اگر روی آنها فشار وارد کنید مانند حباب احساس می شوند) تصور آسیب به دوازدهه یا کولون پائین رونده را به وجود می آورد .

• هنگامی که طحال صدمه می بینند :

- **طحال عضوی** است که در ضربه های شکمی ناشی از اجسام کند ، غالباً بیشترین ضربه را متحمل می شود . همچنین طحال می تواند به وسیله زخم های نافذ در نواحی فوقانی شکم یا قسمت های پائین چپ سینه آسیب بیند .

- اگر دنده های هشتم ، نهم و دهم سمت چپ شکسته شوند ۲۰٪ خطر پارگی طحال وجود خواهد داشت . به دلیل زیاد بودن عروق خونی در طحال ، خونریزی از عوارض اولیه می باشد . با این وجود در یک شخص بالغ که از جهات دیگر سالم است ، ممکن

شکمی می باشد . نفع می تواند نشانه آسیب داخل شکمی باشد و این تصور را به وجود می آورد که خون ، مایع یا گاز در نتیجه سوراخ شدن یک عضو یا پارگی یک رگ خونی تجمع پیدا کرده است .

سمع کردن

- این عمل را از ربع فوقانی راست شکم شروع نمائید و در جهت حرکت عقریه های ساعت به سمت سه قسمت دیگر شکم ادامه دهید . به تکرر یا عدم وجود صدای روده توجه ، و یافته های خود را در برگه مخصوص بیمار یادداشت کنید . خصوصاً ، نسبت به صدای روده ای در مکان های غیرطبیعی باید توجه مخصوص غاییم به عنوان مثال اگر صدای روده را در حفره سینه شنیدید ، ممکن است در دیافراگم پارگی وجود داشته باشد .

همچنین کبد و طحال را از نظر وجود صدای مالشی (مانند راه رفتن روی برف) سمع کنید . وجود این صدایها در این قسمتها ممکن است نشانه ای از پارگی باشد .

دق کردن

- از این عمل برای تعیین محل اعضاء شکمی ، تخمین اندازه آنها و مشخص کردن وجود هوا یا مایع در آنها استفاده کنید . اگر در عضوی گاز وجود داشته باشد ، صدای مات و طبیعی یک عضو متراکم مانند کبد ممکن است گنگ شده و یا از بین برود . تغییر صدای طبل مانند به صدای سنگین و پر در ناحیه زیر دنده ای چپ به هنگام دم ، نشان دهنده بزرگی طحال می باشد ، همچنانکه صدای سنگین و پر در نواحی چهارگانه شکم نشان می دهد

باشد وجود دارد . مطلب فوق بدون شک ، بالا بودن میزان مرگ و میر مربوط به آسیب لوزالمعده را توجیه می کند .

خونریزی و شوک شایع ترین علل مرگ در ۲۴ تا ۴۸ ساعت اول می باشد . خود لوزالمعده معمولاً خونریزی نمی کند ، اما اعضای مجاور و عروق معمولاً دچار خونریزی می شوند .

بیمار را از نظر افزایش ضربان قلب ، افت فشارخون ، کاهش بروز ده ادرار و پوست سرد و مرطوب بررسی کنید . افزایش محیط شکمی یا یک شکم سفت می توانند علائم خونریزی باشد .

از علائم دیگر آسیب لوزالمعده ، درد در ناحیه اپی گاستر یا پشت ، سفتی شکم ، حساسیت به لمس و عدم وجود صدای روده ای است . همچنین بیمار را از نظر افزایش قند یا آمیلاز سرم بررسی کنید . هر چند بالا رفتن آمیلاز سرم می تواند ناشی از سوراخ شدن دئونوم نیز باشد .

صدماتی که از ضربات ناشی از اجسام کند تولید می شوند ، به ارزیابی مکرر و دقیق نیاز دارد . همچنین بیماران ممکن است به لاواز صفاتی جهت مشخص کردن میزان خونریزی مخفی نیاز پیدا کنند . در صورت تجویز ، با محلول استریلی نظیر رینگر لاكتات شستشو بدھید . و این محلول را توسط مکش جاذبه ای بیرون کشیده و سپس مایع خون را از نظر غلظت گلبلول سفید و قرمز ختن ، صفراء ، آمیلازیا مواد دیگری که ممکن است نشان دهنده تخریب بافت باشند ، آزمایش کنید .

است علائم شوک و افت فشارخون تا زمانی که حجم خون از دست رفته بیش از ۳۰٪ نباشد دیده نشود .

- بررسی دقیق باید شامل کنترل بازبودن زاده هوابی ، تعداد ضربان قلب و فشارخون باشد .

افزايش ضربان قلب ، افت فشارخون شربانی یا تغییر سطح هشیاری ممکن است علائم شوک ناشی از کاهش حجم خون باشد . همچنین طبق دستور پزشك ، هموگلوبین و هماتوکریت بیمار را کنترل کنید .

- از علائم دیگر آسیب طحال : در ربع فوقانی چپ شکم و علامت Kehr's می باشد . درد ... شانه چپ که توسط تحریک سطح تحتانی دیافراگم چپ به وجود می آید .

بیمار را از نظر ازدیاد ابعاد شکمی و نشانه Ballance بدقت نگاه کنید ، نشانه Ballance شنیدن صدای توخالی در دق ، خصوصاً هنگامی که بیمار تغییر وضعیت می دهد ، می باشد .

- اگر بیمار همچنان در حالت ناپایدار باقی باند ، ممکن است برداشتن طحال به صورت کامل یا بصورت قسمتی از آن ضرورت پیدا کند . از آن جانی که طحال در برقراری اینتی بدن و تصفیه خون کمک می کند ، جراح سعی خواهد کرد تا حد ممکن قسمت بیشتری از عضو را حفظ نماید . آسیب لوزالمعده ندرتاً به تنهایی اتفاق می افتد .

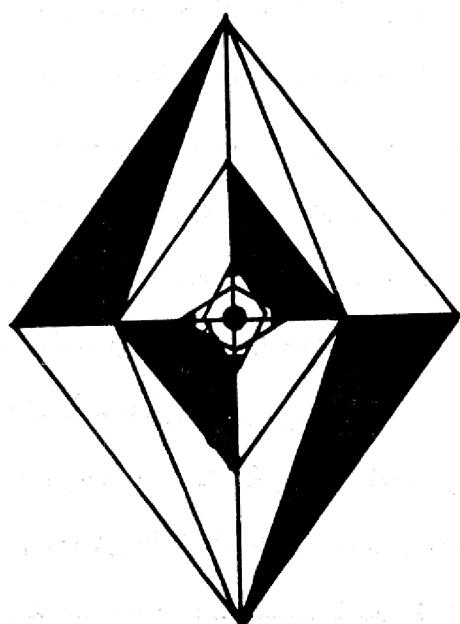
- لوزالمعده در عمق شکم قرار گرفته و توسط عضلات و اعضای اطراف احاطه شده است و معمولاً فقط توسط ضربه های خیلی شدید یا یک زخم نافذ صدمه می بیند . هنگامی که لوزالمعده آسیب می بیند ، خطر این که اعضاء دیگر آسیب دیده

شکم توجهه نمائید .

بیماران ممکن است از درد پهلو ، سینه ، دندان یا مشکلات (نارسائی های) تنفسی شکایت داشته باشند .

ممکن است اکیموز یا خراش روی پوست ناحیه آسیب دیده موجود باشد و شکم ممکن است در لمس سفت باشد .

ممکن است آنژیم های کبدی و تعداد گلbulهای سفید خون بالا رفته و زمان پروترومبین طولانی شود علائم شوک می تواند دال بر از دست دادن مداوم خون باشد . بیمارانی که علائم خونریزی ، یا زخم های واضح نافذ دارند ، به جراحی اکتشافی ، دریدمان ، (بریدن نسوج مرده) ، ترمیم و شاید برداشت قسمتی از عضو نیاز داشته باشند .

* مایر توجهات ضروری در ضربات واردہ

بر شکم

عکس شکم و قفسه سینه را از نظر وجود هوای آزاد زیر دیافراگم بررسی کنید .

وجود هوا می تواند نشان دهنده پارگی معده یا روده باشد .

در طی مشاهده بیمار به او اجازه ندهید چیزی بخورد ، مگر اینکه کاملاً مطمئن شوید که هیچ جراحت مخفی و پنهانی باقی نمانده است . بدتر شدن یا تداوم درد ، تهوع ، استفراغ یا هر تغییری در صدای روده را گزارش کنید .

بسیاری از پزشکان جهت این بیماران به منظور کاهش فشار معده سوند بینی - معده ای تجویز می کنند . سطح آمیلاز سرم ، شمارش گلبولی و آزمایش ادرار را با نتایج این آزمایشات در پیگیریهای بعدی مقایسه نمائید .

بیمارانی که دچار ضربه شکمی با اجسام کند شده و بر اثر آن به عفونت داخل صفاق ، خونریزی داخل شکمی یا وضعیت بد همودینامیکی دچار گشته اند ، جهت بررسی و جستجوی داخل شکمی ، به عمل جراحی فوری نیاز دارند . در صورت امکان ، جراح لوزالمعده را درناز کرده و آن را در جای خود باقی می گذارد . اگر این کار امکان نداشته باشد ، جراح سعی می کند تا جائی که بتواند قسمت بیشتری از عضو را باقی بگذارد . برداشت کامل لوزالمعده آخرین علاج است .

ضربه به کبد و مجاری روده :

در جراحات کبد ، به اسپاسم رفع فوقانی راست

پیشرفت نکرده است ، بیمارانی که رود آنها کبود و متورم است ، ممکن است بدون جراحی مداوا شوند . پارگی به احتمال قوی به جراحی نیاز دارد .

وقتی که عروق شکمی آسیب می بینند :

بیش از ۱۰٪ بیمارانی که با اجسام کند ضربه دیده اند ، دچار آسیب عروق خونی بزرگ در ناحیه می شوند . در مورد بیمارانی که زخم های نافذ دارند میزان فوک تا دو برابر افزایش می یابد . اگر عروق شکمی آسیب دیده باشد ، در این مرحله اولین نگرانی ، جایه جایی و نشست عضو است ، بیماری که خونریزی کرده و دچار افت فشارخون است ، احتمالاً با لباس ضد شوك وارد بخش اورژانس خواهد شد که این لباس تا هنگامی که بیمار به اطاق عمل برسد در تنفس باقی خواهد ماند . بیمارانی که خونریزی عروق شکمی دارند ممکن است دچار افت فشارخون ، شوك ، شکم نفع کرده ، پوست خمیری و عدم وجود نبض در انتهای اندام های پائینی باشند . اگر بلافاصله بعد از آسیب ، شوك شدید رخ بددهد ، احتمال دارد که آنورت آسیب دیده باشد .

خونریزی از اعضای شکمی معمولاً تا ۳۰ دقیقه با بیشتر بعد از ضربه ایجاد شوك نمی نماید .

بیمارانی که دچار هماتوم شده اند ممکن است به مایع درمانی پاسخ بدهند و تا هنگامی که به اطاق عمل می رستند ، در وضعیت همودینامیکی پایداری باقی بمانند . بیمارانی را که توسط اجسام کند ضربه دیده اند ، از هرگونه تغییری در علائم حیاتی ، از قبیل افزایش محیط شکمی ، تغییر رنگ شکم و کاهش بروند ادرار و وجود خون در ادرار کنترل

ضریاتی که توسط اجسام کند بوجود می آید ، می توانند شریانهای مزانتریک و کلیوی را پاره کنند . همچنانکه آسیب جدار داخلی رگ می تواند موجب ترومبوز ، و ضربات نافذ نیز به همین نسبت موجب هماتوم ، خونریزی و فیستول شریانی وریدی بشوند .

حتی مصدومین با اجسام کند که از نظر همودینامیکی وضعیت پایداری دارند باید بطور دقیق کنترل شوند . از هر ۱۰ مورد جراحات شکمی نافذ ۸ مورد آسیب روده کوچک را به همراه داشت . بنابراین ، آنزیم های گوارشی ، مواد دفعی و فلور طبیعی روده می توانند به داخل صفاق وارد شده و سبب تحریک و عفونت صفاق شوند .

بیمارانی که زخم های نافذ دارند ، فوراً جهت جستجو و دریدمان و ترمیم تحت عمل جراحی قرار می گیرند . همچنین روده ها می توانند در اثر ضربات اجسام کند از قبیل برخورد با فرمان ماشین و نامناسب بستن کمر بند اینمنی ، آسیب بینند . در بعضی از ضربات توسط اجسام کند ، یک قطعه از روده می تواند بین دو سر آن فشرده شود و در نتیجه افزایش فشار پاره شود .

از علائم مشخصه ضربه توسط اجسام کند ، اکیموز ، خراشیدگی پوست ، درد ارجاعی شکم ، سفتی و صدای غیر طبیعی روده ، تهوع و استفراغ می باشند ، افزایش الکترولیت های سرم و آمیلاز ممکن است این نوع جراحت را مطرح کند . تا زمانی که علائم خونریزی و عفونت صفاق

تعویض پانسمان تکنیک استریل کاملاً رعایت کنید . اگر بیماری زخمهای متعدد دارد ، اولاً هر قسمت زخم باید جداگانه پانسمان شود تا از انتقال عفونت جلوگیری گردد ، ثانیاً هر یک از زخم‌ها از نظر قرمزی ، تورم ، گرمی و درد موضعی باید مورد کنترل قرار گیرد . نقش شما در مراقبت از بیمارانی که ضربه شکمی دارند متعدد است . سئوالات صحیح ، انجام معاینه فیزیکی عمومی و بررسی هر یک از اعضای بزرگ شکمی به جلوگیری از عوارض کمک کرده و بهبودی بیمار را تسریع خواهد نمود .

درمان عوارض :

در ضربات حاد شکمی ، شوک می‌تواند باعث فلنج روده شود (درست مانند آن چیزی که در دست کاری و فلنج روده توسط جراح و برداشت قبیل از موعد سوند بینی - معده رخ می‌دهد) از دست دادن حرکات دودی در ابتدا ، می‌تواند سبب نفخ شکمی ، کاهش یا از بین رفتن صدای روده ، افزایش ابعاد شکمی و افزایش وزن شود .

التهاب صفاق که می‌تواند ناشی از هجوم باکتریها به فضای صفاقی باشد ، منجر به مرگ نیمی از این مصدومین می‌شود . برای جلوگیری از این واقعه ، پزشک احتمالاً یک آمینوگلیکوزید وریدی یا سفالوسپورین تجویز خواهد کرد . به علامت و نشانه‌هایی از قبیل : سفتی ، حساسیت به لمس ، کاهش یا از بین رفتن صدای روده و دردشکمی که با حرکت افزایش می‌یابد ، توجه کنید .

همچنین گلبولهای سفید خون را که معمولاً در صورت عفونت صفاق بالا می‌روند کنترل کنید . پس از مرحله حاد جراحت ، بیماران در معرض خطر تشکیل آبسه شکمی قرار می‌گیرند . علامت این خطر ، مشابه علامت عفونت صفاق می‌باشد . تشخیص سریع و به موقع و تخلیه آبسه بهبودی را تسریع کرده و از بروز شوک سپتیک جلوگیری خواهد نمود .

به منظور جلوگیری از عفونت ، همواره هنگام

